

Familie- og kulturkomiteen

Stortinget

Oslo, 13. januar 2021

Innspill til komitehøring 21. januar 2021
Prop. 53 L (2020-2021)
Lov om kollektiv forvaltning av opphavsrett mv.

Kunstnernettverket samler 19 landsomfattende organisasjoner som representerer skapende og utøvende kunstnere i Norge. Samlet har disse forbundene om lag 30 000 medlemmer. Nettverket arbeider med kunstnerpolitikk, med særlig vekt på kunstneres inntektsforhold, sosiale rettigheter, stipend, vederlag og opphavsrett.

Kunstnernettverket er et samarbeidsforum for 19 landsomfattende organisasjoner som representerer skapende og utøvende kunstnere i Norge. Vi avga høringssvar til det aktuelle lovforslaget for snart et år siden og vil benytte denne anledningen til å følge opp noen av merknadene våre.

Selv om vi da mente at det var unødvendig å gi loven en egen formålsbestemmelse, har vi selvsagt ikke innvendinger mot at lovens formål «er å sørge for at kollektiv forvaltning av opphavsrett og nærstående rettigheter håndteres på en ansvarlig, effektiv og åpen måte». Etter vårt skjønn gjøres dette i Norge allerede.

I høringssvaret oppfordret vi departementet til «å utnytte handlingsrommet i direktivet til å verne om de robuste ordningene som er etablert med forankring i den norske åndsverkloven, og ikke pålegge medlemsorganisasjoner plikter etter loven i større grad enn direktivet krever.» Vi må dessverre konstatere at oppfordringen ikke er fulgt og at det uten adekvate utredninger nå fremmes et lovforslag som kan få store konsekvenser for flere av våre medlemsorganisasjoner.

Vi ser imidlertid at viktige deler av lovforslaget er blitt tydeligere etter høringen, blant annet når det gjelder grensedragningen mellom forvaltningsorganisasjonenes og deres medlemsorganisasjoners ansvarsområder. Tydeliggjøring er bra og bør ikke reverseres av komiteen.

Vi er tilfredse med at forslaget til endring av åndsverkloven § 63 innebærer at avtalelisensvirkninger knyttes til forhåndsgodkjente organisasjoner, og ber komiteen holde fast ved denne løsningen.

Vi ser imidlertid fortsatt utfordringer ved å måtte implementere et direktiv som er blitt til mot et bakteppe som i mange europeiske land ser nokså annerledes ut enn i Norden. Særlig gjelder dette det forhold at så store andeler av de kollektive vederlagsmidlene i Norge er knyttet til lisensiering av masseutnyttelse av åndsverk i henhold til åndsverklovens bestemmelser om avtalelisens. På en rekke av disse områdene kan det være svært utfordrende å oppfylle krav om individuell fordeling.

Vår engstelse er at den nye loven skal bli praktisert på en måte som bryter ned veletablerte og kostnadseffektive systemer for å fordele vederlagsmidler til individuelle rettighetshavere, i situasjoner hvor det mangler tilstrekkelige opplysninger til å drive individuell fordeling i direktivets forstand. Individuell fordeling på slike

WWW.KUNSTNERNETTVERKET.NO POST@KUNSTNERNETTVERKET.NO

områder vil normalt medføre økte fradrag for administrasjonskostnader og en tynnere spredning av vederlagsmidlene over flere rettighetshavere. For mange rettighetshavergrupper vil dette på visse områder gi klart svakere stimulans til nyproduksjon av åndsverk enn dagens ordninger gir.

Vi ber derfor om forståelse for at virkeligheten for de rettighetshavergruppene vi representerer er mangfoldig, og at det er behov for et handlingsrom som tillater ulik praksis med hensyn til graden av individualisering av vederlagsmidlene. I den forbindelse peker vi på at individuell fordeling forsterker behovet for at brukerne av åndsverkene gir gode og detaljerte opplysninger om den faktiske bruken. Komiteen oppfordres til heller å styrke enn svekke loven på dette punktet.

Vi ber om respekt for at medlemsorganisasjonene våre er de som kjenner sin rettighetshavergruppe best. Derfor er de også best rustet til, gjennom sine egne åpne og demokratiske prosesser, å treffe beslutninger om hvordan lovens krav best kan oppfylles for sitt område. For noen ligger forholdene bedre til rette for individualisering enn for andre, og loven må ikke praktiseres slik at den forhindrer godt begrunnet mangfold. Alle må ikke påtvinges samme skostørrelse, for å bruke et bilde.

Med vennlig hilsen

Kunstnernettverkets opphavsrettsutvalg
Jan Terje Helmlí (leder)